

Základní metodické přístupy

Od roku 2002 je **dotazník VŠPS** plně harmonizován se standardem Eurostatu a odpovídá tak obsahu rozhodnutí Rady (ES) 577/98. Obsah a struktura standardu Eurostatu se však stále vyvíjí a v této souvislosti ČSÚ provedl s účinností od 1. ledna 2003 další úpravy dotazníku, když byl rozšířen oddíl otázek o dosaženém vzdělání respondentů a zejména o dalším vzdělávání v etapě jejich aktivního ekonomického života. Tento postup si vyžádal modifikaci řady otázek a možných odpovědí a projevil se v dalším podstatném nárůstu rozsahu dotazníku. Obsah a formální struktura čtvrtletní publikace však zůstaly, tak jak tomu bylo v minulých letech, zachovány a umožňují tak čtenáři dobrou orientaci ve vazbě na publikace za předcházející období. Zároveň byla zajištěna kontinuita a konzistence statistických dat v potřebné časové posloupnosti. Změny v náplni jednotlivých charakteristik byly promítnuty do přepočtu příslušných údajů v časových řadách základních ukazatelů (oddíl V.).

Počínaje 1. lednem 2000 vstoupilo v platnost na základě ústavního zákona č. 347/97 Sb. územní uspořádání České republiky, podle něž je ČR dělena na **14 krajů** - vyšších územních samosprávných celků (VÚSC). V návaznosti na toto administrativní uspořádání bylo pro potřeby statistické, analytické a pro potřeby Evropské unie, v souladu s Usnesením vlády České republiky č. 707/1998, provedeno vymezení osmi statistických územních jednotek (**oblastí**) na území ČR. Územní uspořádání České republiky, které respektuje systém vymezení NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) v zemích EU, je patrné z map v Technických poznámkách. Pravidelná čtvrtletní publikace výsledků VŠPS obsahuje pohledy na trh práce na všech základních úrovních, tj. NUTS 1 - Česká republika, NUTS 2 - statistické oblasti a NUTS 3 - kraje (VÚSC).

Předmětem šetření ve VŠPS jsou **domácnosti bydlící v náhodně vybraných bytech**. Šetření podléhají všechny osoby obvykle bydlící ve vybraném bytě, přičemž není rozhodující a není ani sledováno, mají-li zde pobyt trvalý, přechodný, dlouhodobý nebo nehlášený. U osob mladších než 15 let se sledují jen základní údaje týkající se vztahu k osobě v čele domácnosti, věku, pohlaví, národnosti a státní příslušnosti. Za osoby starší 15-ti let se vyplňují další otázky, které popisují jejich uplatnění na trhu práce. Šetření se nevztahuje na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních. Z toho důvodu jsou údaje za určité skupiny obyvatelstva, zejména za cizí státní příslušníky žijící a pracující na území republiky, k dispozici v omezené míře. Podle doporučení Eurostatu lze údaje za tyto osoby získat buď z administrativních zdrojů nebo zvláštním šetřením organizovaným zásadně mimo rámec VŠPS.

Výběrový soubor zahrnoval ve 4. čtvrtletí roku 2005 necelých **26 tis. bytů** na území celé České republiky (přes 0,6 % všech trvale obydlených bytů), v nichž bylo šetřeno více než **62 tis. respondentů všech věkových skupin**. Z nich je více než **53 tis. respondentů ve věku 15 a více let**. Tento rozsah souboru umožňuje získat odhady charakteristik trhu práce na úrovni republiky i odhady krajských a oblastních hodnot s přesností požadovanou Eurostatem.

Počet domácností a osob 15letých a starších ve výběrovém souboru

ČR celkem	Kraje													
	Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Počet domácností ve výběrovém souboru														
25542	1959	2920	2138	1795	1328	1701	1182	1254	1449	1457	2584	1376	1561	2838
Počet osob 15letých a starších ve výběrovém souboru														
53208	3781	6094	4415	3710	2580	3288	2462	2631	3094	3127	5895	2949	3357	5825

Všechny údaje z výběrového souboru byly převáženy na věkovou strukturu obyvatelstva podle demografické projekce středních čtvrtletních stavů pro výběrové šetření pracovních sil (oddíl IV. C - Obyvatelstvo). Uvedený způsob přepočtu nejlépe koresponduje s okruhem osob zahrnutých do šetření (trvale bydlící obyvatelstvo).

VŠPS je kontinuální šetření, jehož výsledky jsou vyhodnocovány a publikovány ve čtvrtletní periodicitě. Výsledky šetření jsou zveřejňovány tři měsíce po skončení čtvrtletí. V souvislosti se sjednocením obsahu národního dotazníku a seznamu otázek závazných pro členské země EU bude postupně modifikován obsah této publikace.

II. Metodické vysvětlivky

Obsah hlavních pojmů používaných v publikaci plně odpovídá definicím ukazatelů uvedeným v "Rezoluci o statistice ekonomicky aktivního obyvatelstva, zaměstnanosti, nezaměstnanosti a podzaměstnanosti". Tato rezoluce, přijatá 13. mezinárodní konferencí statistiků práce v Říjnu 1982, obsahuje komplexní definice a doporučení ILO pro sledování uvedených jevů. V šetření jsou zohledněny i další závazné mezinárodní normy zejména úžeji orientované rezoluce ILO a mezinárodní klasifikace a číselníky se vztahem k problematice trhu práce.

Definice pojmů VŠPS se soustřeďuje jen na základní ukazatele. Význam specifických ukazatelů je buď zřejmý nebo jej může v případě potřeby uživatel získat na ČSÚ.

II. A. *Ekonomický status*

Ekonomický status vyjadřuje základní rozdělení obyvatelstva ve věku 15 let a více podle zařazení na trhu práce. Tato populace je členěna na **ekonomicky aktivní obyvatelstvo**, tj. **zaměstnané a nezaměstnané**, a **obyvatelstvo ekonomicky neaktivní**.

II. B. *Zaměstnanost*

Na 15. mezinárodní konferenci statistiků práce v roce 1993 byla přijata klasifikace postavení v zaměstnání ICSE-93, která vytvořila základní terminologii pro jednotlivé skupiny zaměstnaných. Skupině zaměstnavatelů podle ICSE odpovídá skupina podnikatelů se zaměstnanci ve VŠPS a skupině pracovníků na vlastní účet pak odpovídá skupina podnikatelů bez zaměstnanců.

Zvlášť jsou publikovány údaje za **celkovou zaměstnanost** (zaměstnanost v národním hospodářství) a zvlášť za **zaměstnanost v civilním sektoru**. Do civilního sektoru nejsou zahrnuti příslušníci armády.

1. **zaměstnaní** jsou všechny osoby 15-ti leté a starší, které během referenčního týdne příslušely do následujících kategorií :
 - 1.1. **placení zaměstnaní**, kteří spadají do těchto skupin :
 - 1.1.1. **"v práci"**. Jsou to osoby, které během referenčního týdne vykonávaly nějakou práci za mzdou nebo plat a odměna jim byla vyplácena v penězích nebo naturáliích. Není přitom rozhodující, zda jejich pracovní aktivita měla trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda měly jen jedno nebo více souběžných zaměstnání.
 - 1.1.2. **"v zaměstnání ale ne v práci"**. Jedná se o osoby, které již pracovaly ve svém současném zaměstnání, ale během vykazovaného období nebyly dočasně v práci a přitom měly formální vazbu k tomuto zaměstnání. Formální vazbou k zaměstnání se rozumí především pracovní poměr (v současné legislativní úpravě pracovní smlouva, jmenování a volba), dále dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti, popř. další smluvní vztahy mimo oblast pracovního práva (např. autorské smlouvy).
 - 1.2. **zaměstnaní ve vlastním podniku**, kteří spadají do těchto skupin :

- 1.2.1. **"v práci"**. Jsou to osoby, které během referenčního týdne vykonávaly nějakou práci pro zisk nebo rodinný příjem, bez ohledu na to, zda byl vyjádřen v penězích nebo v naturáliích.
- 1.2.2. **"v podniku, ale ne v práci"**. Jsou to osoby s vlastním podnikem, které nebyly z jakéhokoli důvodu během referenčního týdne dočasně v práci.

Pro účely zjišťování je pojem práce interpretován jako **práce alespoň po dobu jedné hodiny v referenčním týdnu**. Za **zaměstnané** jsou považováni i **učni**, kteří dostávají mzdu, plat nebo odměnu podle stejného principu jako jiné osoby. Obdobně **osoby připravující se ve školách na své budoucí zaměstnání, osoby v domácnosti a další osoby** zabývající se především mimoekonomickými aktivitami, které však v referenčním období byly navíc v zaměstnání, jsou také považovány za zaměstnané. Do skupiny zaměstnaných naopak **nejsou automaticky zahrnovány osoby na rodičovské dovolené**, jejichž postavení má podle metodiky ILO odlišný charakter.

Zaměstnanci jsou osoby s formální vazbou k zaměstnání bez ohledu na to, zda v referenčním týdnu skutečně pracovaly či nikoliv. Mezi zaměstnance patří podle ILO rovněž příslušníci armády (vojáci z povolání). Celá kategorie příslušníků armády je zahrnuta do celkové zaměstnanosti a údaje za tyto osoby jsou součástí II. okruhu přílohových tabulek (zaměstnanost v NH).

Jako samostatná kategorie jsou klasifikováni **členové produkčních družstev**. Pro potřeby mezinárodního srovnání jsou pak tyto osoby na doporučení ILO spojovány se skupinou zaměstnanců.

Zaměstnavatelé a pracovníci na vlastní účet jsou považováni za zaměstnané ve vlastním podniku. Za zaměstnané ve vlastním podniku se považují i **pomáhající rodinní příslušníci** bez ohledu na počet hodin odpracovaných během referenčního týdne.

II. C. **Nezaměstnanost**

1. **nezaměstnaní** jsou všechny osoby 15-ti leté a starší, které ve sledovaném období **souběžně splňovaly dále uvedené tři podmínky**:

- nebyly zaměstnané (viz bod 1., str. 8),
- hledaly aktivně práci. Formou aktivního hledání práce se rozumí hledání prostřednictvím úřadu práce nebo soukromé zprostředkovatelny práce, dále hledání práce přímo v podnicích, využívání inzerce, podnikání kroků pro založení vlastní firmy, podání žádosti o pracovní povolení a licence nebo hledání zaměstnání jiným způsobem,
- byly připraveny k nástupu do práce, t.j., během referenčního období byly k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo zaměstnání ve vlastním podniku.

Pokud osoby **nesplňují alespoň jednu ze tří uvedených podmínek**, jsou klasifikovány jako **zaměstnané** nebo **ekonomicky neaktivní**. Jedinou výjimkou je skupina osob, které práci nehledají, protože ji již našly, ale nástup je stanoven na dobu nejpozději do 14 dnů. Tyto osoby jsou podle definice Eurostatu zařazeny rovněž mezi nezaměstnané.

- 1.1. **registrovaní nezaměstnaní** představují tu část nezaměstnaných, která pro aktivní hledání zaměstnání využívá služeb profesionálních organizací, ať již státních (úřady práce) nebo soukromých (zprostředkovatelny práce).

- 1.1.1. **nezaměstnaní, registrovaní úřady práce** jsou nezaměstnaní splňující obecné podmínky nezaměstnanosti, kteří aktivně hledají zaměstnání prostřednictvím úřadu práce. Není přitom rozhodující, pobírají-li příspěvek před nástupem do zaměstnání nebo ne.
- 1.2. **neregistrovaní nezaměstnaní** jsou nezaměstnaní splňující obecné podmínky nezaměstnanosti, kteří aktivně hledají zaměstnání jinou formou než prostřednictvím organizací zprostředkovávajících práci, v případě České republiky prostřednictvím úřadů práce.

II. D. *Relativní ukazatele*

Metodické změny obsahu jednotlivých kategorií ekonomického statusu ovlivňují hodnotu relativních ukazatelů. V tomto ohledu je třeba vždy posuzovat vývoj jednotlivých relativních ukazatelů ve srovnatelné metodice.

- 1.1. **míry nezaměstnanosti** procentuálním způsobem vyjadřují vždy **podíl nezaměstnaných** (čítatel) na **celkové pracovní síle** (jmenovatel). Rozdíl mezi různými mírami nezaměstnanosti spočívá především v použité metodice stanovení čitatele a jmenovatele míry, ale i v přesnosti zdrojů dat a časové srovnatelnosti obou údajů. Protože především metodika má rozhodující vliv na hodnotu míry, je nutno vždy důsledně rozlišovat, o jaký ukazatel se jedná.
- 1.1.1. **obecná míra nezaměstnanosti (ILO)** je ukazatel získaný z výsledků VŠPS podle mezinárodních definic a doporučení. V čitateli i jmenovateli jsou šetřené osoby uváděny podle místa jejich pobytu.
- Čítatel :** zahrnuje nezaměstnané podle ILO (viz bod 1., str. 9)
Jmenovatel : zahrnuje pracovní síly podle ILO (viz bod 1.1., str.11)
- 1.1.2. **míra dlouhodobé nezaměstnanosti (ILO)** je ukazatel získaný z výsledků VŠPS podle definice Eurostatu. V čitateli i jmenovateli jsou šetřené osoby uváděny podle místa pobytu.
- Čítatel :** zahrnuje nezaměstnané jeden rok a déle podle ILO
Jmenovatel : zahrnuje pracovní síly podle ILO
- 1.1.3. **specifické míry nezaměstnanosti** jsou ukazatele popisující nezaměstnanost určité sociální, věkové nebo jiné skupiny obyvatelstva.
- Čítatel :** zahrnuje všechny nezaměstnané z dané skupiny obyvatelstva.
Jmenovatel : zahrnuje pracovní síly, tj. zaměstnané a nezaměstnané z téže skupiny obyvatelstva.
- 1.2. **míra ekonomické aktivity** vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob 15-tiletých a starších.
- 1.3. **míra zaměstnanosti** vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15-tiletých a starších.

Poznámka :

Do konce 2. čtvrtletí 2004 publikovalo MPSV **míru registrované nezaměstnanosti podle tzv. staré metodiky**, jejíž konstrukce vychází z dostupných zdrojů úřadů práce a státní statistiky, kterými jsou:

Čítatel : přesná evidence registrovaných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, vedená úřady práce v okrese trvalého bydliště uchazeče.

Jmenovatel : počet zaměstnaných v NH s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků VŠPS (klouzavý průměr posledních čtyř čtvrtletí) + počet registrovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce (klouzavý průměr posledních 12-ti měsíců).

Od 3. čtvrtletí 2004 přistoupilo MPSV k metodické změně spočívající v odlišném zahrnování některých skupin osob jak do čitatele, tak do jmenovatele.

Čítatel: v čitateli je uveden pouze počet tzv. **dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání**. Jsou to všichni uchazeči o zaměstnání podle zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 §24, kteří mohou ihned nastoupit do zaměstnání.

Jmenovatel: počet zaměstnaných z VŠPS + počet pracujících cizinců podle evidence MPSV a MPO + počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (vše klouzavý roční průměr).

II. E. *Další speciální ukazatele*

- 1.1. **pracovní síla** (Labour Force) zahrnuje všechny osoby 15-ti leté a starší, které splňují požadavky na zařazení mezi zaměstnané (viz bod 1., str. 8) nebo nezaměstnané (viz bod 1., str. 9). Podle okruhu zahrnutých zaměstnaných osob se rozlišuje **celková pracovní síla** (zaměstnaní v NH + nezaměstnaní) a civilní pracovní síla (zaměstnaní v civilním sektoru + nezaměstnaní).
- 1.2. **ekonomicky neaktivní obyvatelstvo** (osoby mimo pracovní sílu) jsou všechny osoby, které nebyly zaměstnány během referenčního období a nejsou v současnosti ekonomicky aktivní (např. děti předškolního věku, osoby navštěvující různé vzdělávací instituce, starobní důchodci, dlouhodobě nemocné nebo invalidní osoby apod.). Pro ně je charakteristické, že **nesplňují 3 základní podmínky nezaměstnanosti**. Patří sem např. i uchazeči o zaměstnání evidovaní na úřadu práce, ale neschopní nastoupit práci do 14 dnů (např. z důvodu probíhající rekvalifikace). Proti dříve uváděným údajům patří do této skupiny i osoby na rodičovské dovolené, pokud nesplňují podmínky pro zařazení mezi zaměstnané či nezaměstnané.
- 1.3. **podzaměstnaní** jsou všechny osoby v placeném zaměstnání nebo osoby pracující ve vlastním podniku, ať již byly nebo nebyly v práci, které pracují ve svém hlavním zaměstnání na částečný úvazek nebo méně než 40 hodin týdně, a přejí si pracovat vyšší počet hodin než ve stávajících zaměstnáních.

II. F. *Srovnatelnost s výsledky publikovanými Eurostatem*

Členské země EU pravidelně zasílají anonymizovaná čtvrtletní mikrodata z národních šetření do Eurostatu. Tato mikrodata obdobně zasílají i členské země EFTA jako Švýcarsko, Norsko a Island a kandidátské země EU. Mikrodata umožňují konstruovat obsah základních ukazatelů a z nich

odvozených měr, které se mohou odlišovat od dlouholeté praxe zavedené v jednotlivých zemích a může se projevit i difference v obsahu ukazatelů, vymezených v jednotlivých tematických okruzích v rámci publikačního systému Eurostatu.

- V roce 2003 Eurostat podstatně revidoval svůj informační systém a v současné době se zaměřil na publikaci vzájemně porovnatelných dat o vývoji ekonomické aktivity, zaměstnanosti a nezaměstnanosti za všechny členské země EU. Publikování těchto údajů má především charakter čtvrtletních a ročních studií, které jsou zveřejňovány v edici Statistics In Focus (SIF). Vedle systému SIF je běžně dostupná databáze Eurostatu New Cronos, která poskytuje obsáhlé číselné přehledy opět zaměřené na srovnatelnost výsledků výběrového šetření za všechny země EU.

Při hodnocení údajů z různých zdrojů Eurostatu, ale i v rámci jednotlivých titulů vydávaných Eurostatem je nutné mít na zřeteli, že obsah ukazatelů se může v detailech lišit od obsahu, jak jej čtenář chápe (např. v rámci svého informačního systému Eurostat publikuje počty zaměstnaných ve věkové skupině 15–64 let a nikoliv ve skupině 15+letých, jak je obvyklé ve čtvrtletní publikaci ČSÚ). Při komparaci dat ze zdrojů Eurostatu a ČSÚ je nutné respektovat příslušné metodické poznámky zvláště v případech porovnávání měr zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity. Odlišnosti se vyskytují i ve výpočtu průměrných ročních hodnot, kdy Eurostat používá v některých případech z důvodu srovnatelnosti data za 2. čtvrtletí, protože průměrné údaje nejsou za všechny členské země EU k dispozici. ČSÚ předpokládá, že ve své pravidelné čtvrtletní publikaci bude uvádět s co nejkratším časovým odstupem i přehledy o rozdílech ve výši vybraných ukazatelů mezi VŠPS a čtvrtletními údaji Eurostatu s komentářem, co tyto difference ovlivňuje.

Pro informaci je uveden odhad měsíční míry nezaměstnanosti Eurostatu za poslední známý měsíc tj. prosinec 2005. Míra nezaměstnanosti v ČR v prosinci byla nižší než měsíční průměr za všech 25 členských zemí EU, ale vyšší než ve většině zemí původní patnáctky. Ze všech členských zemí je vysoká míra nezaměstnanosti především v Polsku a na Slovensku.

Odhad měsíční míry nezaměstnanosti Eurostatu za jednotlivé členské země EU (prosinec 2005)¹⁾

v %

Země	Míra nezaměstnanosti	Země	Míra nezaměstnanosti
EU – 25 zemí	8,4	Litva	6,8
Belgie	8,5	Lucembursko	5,6
Česká republika	7,8	Maďarsko	7,3
Dánsko	4,4	Malta	7,9
Německo	9,5	Nizozemí	4,7
Estonsko	6,7	Rakousko	5,2
Řecko	10,1 (září 2005)	Polsko	17,2
Španělsko	8,5	Portugalsko	7,5
Francie	9,2	Slovensko	16,1
Irsko	4,3	Slovinsko	6,4
Itálie	7,5 (září 2005)	Finsko	8,4
Kypr	5,8	Švédsko	6,3 (březen 2005)
Lotyšsko	8,3	Spojené království	4,9 (říjen 2005)

¹⁾ Obecná míra nezaměstnanosti se vztahuje k věkové skupině 15-74 let.

Zdroj: databáze Eurostatu New Cronos

Pozn.: Jedná se o sezónně očištěné údaje.

III. Charakteristika výsledků – 4. čtvrtletí 2005

Prezentované výsledky šetření charakterizují (v souladu s uplatněnými mezinárodními metodickými přístupy) populaci žijící pouze ve vybraných bytech. Situace osob bydlících v jiných ubytovacích zařízeních (zejména v hromadných ubytovacích zařízeních), se do výsledků šetření nepromítá. Tato skutečnost pak do určité míry eliminuje některé skupiny osob ze šetření (např. cizí státní příslušníky na ubytovnách, církevní osoby v seminářích apod.).

III. A. Zaměstnanost

Počet osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním dosáhl ve 4. čtvrtletí 2005 celkem 4803,7 tis., z toho bylo 2726,0 tis. mužů (56,7 %) a 2077,7 tis. žen (43,3 %). V porovnání se stejným obdobím roku 2004 byla celková zaměstnanost o 71,0 tis. vyšší. V relativním vyjádření činil nárůst počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním 1,5 %. Přitom se snížil počet pracujících na dobu určitou v hlavním zaměstnání - ve 4. čtvrtletí 2005 to bylo celkem 354,2 tis. osob (z toho bylo 190,5 tis. žen) - t.j. celkem o 4,3 tis. méně než ve 4. čtvrtletí 2004.

Převážnou část zaměstnaných osob představují **zaměstnanci** (4026,4 tis.) a jejich počet vzrostl proti 4. čtvrtletí roku 2004 o 97,1 tis. Podíl zaměstnanců na celkové zaměstnanosti se tak výrazně zvýšil o 0,8 procentního bodu na 83,8 %. Počet **členů produkčních družstev** poklesl o 5,8 tis. na 18,3 tis. Počet **podnikatelů** dosáhl 758,9 tis., což je o 20,1 tis. méně než ve srovnatelném období roku 2004 a podíl celé podnikatelské sféry se snížil o 0,7 procentního bodu na 15,8 % celkové zaměstnanosti. Snížil se především počet **podnikatelů bez zaměstnanců** o 12,0 tis. na 547,8 tis. osob, počet **podnikatelů se zaměstnanci** klesl o 10,5 tis. na 176,7 tis. Na druhé straně vzrostl počet **pomáhajících rodinných příslušníků** o 2,4 tis. na 34,3 tis. Podíl pracujících v podnikatelské sféře však stále převyšuje podíl této sféry na celkové zaměstnanosti v průměru za členské státy EU.

Počet osob podle postavení v hlavním zaměstnání

Postavení v zaměstnání	Celkem		Muži		Ženy	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Zaměstnanci	4026,4	83,8	2172,8	79,7	1853,6	89,2
Členové produkčních družstev	18,3	0,4	13,8	0,5	4,4	0,2
Podnikatelé bez zaměstnanců	547,8	11,4	396,6	14,6	151,2	7,3
Podnikatelé se zaměstnanci	176,7	3,7	134,6	4,9	42,1	2,0
Pomáhající rodinní příslušníci	34,3	0,7	7,9	0,3	26,4	1,3
Celkem	4803,7	100,0	2726,0	100,0	2077,7	100,0

Zaměstnanost se snížila ve dvou krajích (NUTS 3), z toho nejvíce v Libereckém kraji (o 3,5 tis.). Na druhé straně se zaměstnanost zvýšila zvláště v hl. m. Praze (o 24,2 tis.), v Moravskoslezském (o 12,8 tis.), Pardubickém (o 9,2 tis.) a Olomouckém kraji (o 8,0 tis.). Vyšší nárůst počtu zaměstnanců se projevil v hl. m. Praze (25,1 tis.) a v Moravskoslezském (14,4 tis.), Středočeském (12,5 tis.) a Jihočeském kraji (9,2 tis.), naopak úbytek jejich počtu byl zaznamenán pouze v Libereckém kraji (o 1,5 tis.).

Při hodnocení vývoje struktury postavení v zaměstnání je nutné respektovat fakt, že publikované údaje jsou zjišťovány podle obvyklého bydliště respondenta, nikoliv podle regionu jeho pracoviště. V hl. m. Praze např. skutečně pracuje podstatně více osob, než je počet obvykle bydlících na území města, kteří zde mají zároveň zaměstnání (počet pracujících v Praze byl vyšší než počet pracujících s pražským bydlištěm o 111,9 tis. a dosáhl 735,6 tis. osob). Vysoké aktivní saldo dojížděky v Praze se vyskytuje převážně právě v kategorii zaměstnanců (105,5 tis.).

Vyjíždka za prací naopak převyšuje dojíždku především ve Středočeském kraji (záporné saldo dojížděky dosáhlo 69,7 tis., vesměs ve prospěch Prahy), v Ústeckém kraji (12,4 tis.), na Vysočině (11,2 tis.) a v Moravskoslezském kraji (9,7 tis.). Záporné saldo dojížděky se v dalších krajích pohybovalo od 1,2 tis. v Karlovarském kraji po 7,8 tis. ve Zlínském kraji. Přes hranice krajů vyjíždějí převážně zaměstnanci (91,4 % případů mezikrajské dojížděky).

Přírůstek (úbytek) počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle postavení v zaměstnání v jednotlivých krajích (4. čtvrtletí 2004 až 4. čtvrtletí 2005, v tis. osob)

ČR celkem		Kraje													
absolutně	v %	Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Celkem															
71,0	1,5	24,2	0,6	3,3	4,3	2,5	2,6	-3,5	1,7	9,2	-0,3	2,2	8,0	3,5	12,8
Zaměstnanci vč. členů produkčních družstev															
91,3	2,3	25,1	11,1	8,8	1,7	2,5	5,3	-1,7	3,3	7,5	-0,9	2,7	7,4	4,7	13,9
Podnikatelé															
-22,5	-3,0	0,1	-13,7	-5,2	1,2	-0,2	-0,7	-1,7	-1,4	2,6	0,6	-2,3	0,0	-0,4	-1,5

Stále přetrvávají poměrně značné regionální rozdíly ve skladbě pracujících podle jejich postavení v zaměstnání. Podíl zaměstnanců se pohybuje v rozpětí od 79,8 % v hl. m. Praze po 86,0 % v Pardubickém a 87,8 % v Moravskoslezském kraji. Relativně vyšší zastoupení členů produkčních družstev, a to převážně zemědělských, je na Vysočině (2,7 %), v ostatních krajích se pohybuje v rozpětí od statisticky zanedbatelného podílu v Karlovarském, Zlínském a Libereckém kraji a v hl. m. Praze do 0,8 % v Královéhradeckém kraji.

Velké rozdíly jsou u kategorie podnikatelů. Vysoký podíl podnikatelů (bez pomáhajících rodinných příslušníků) je zejména v hl. m. Praze (19,9 % z celkového počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním bydlících na území hlavního města), z ostatních krajů je jejich podíl vyšší ve Středočeském (17,0 %), Zlínském (16,5 %) a Královéhradeckém kraji (15,2 %). V případě středních Čech se projevuje skutečnost, že bývalé okresy Praha - východ a Praha - západ mají výrazně aktivní migrační bilanci s hlavním městem a určitá část pražských podnikatelů získává trvalé bydliště mimo Prahu v uvedených regionech. Nejnižší podíl podnikatelů je v Moravskoslezském (11,7 %), Ústeckém (13,2 %) a Pardubickém (13,5 %) kraji. Počet pomáhajících rodinných příslušníků převyšuje počet členů produkčních družstev a jejich podíl na celkové zaměstnanosti v regionech se pohybuje od 0,2 % v Pardubickém kraji po 1,5 % ve Středočeském kraji.

Z hlediska zaměstnanosti mužů a žen v **odvětvové struktuře pracujících** přetrvávají významné rozdíly. U obou pohlaví je nadále největší zastoupení zpracovatelského průmyslu, ale jinak je tomu v zastoupení dalších odvětví (v přílohové tabulce č. 303 je uvedeno podrobnější členění vybraných kategorií Odvětvové klasifikace ekonomických činností, která je kompatibilní s mezinárodní klasifikací NACE, rev. 1.1; podrobněji jsou zde členěna především odvětví zpracovatelského průmyslu a odvětví obchodu).

Skladba osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v ČR podle odvětví činnosti a pohlaví

Odvětví	Celkem		Muži		Ženy	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Celkem	4803,7	100,0	2726,0	100,0	2077,7	100,0
z toho:						
Zemědělství, myslivost a souvis. činnosti	144,5	3,0	92,2	3,4	52,3	2,5
Lesnictví, rybolov, chov ryb a souv. činnosti	39,3	0,8	32,1	1,2	7,2	0,3
Těžba nerostných surovin	52,2	1,1	44,8	1,6	7,4	0,4
Zpracovatelský průmysl	1319,1	27,5	828,6	30,4	490,5	23,6
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	73,5	1,5	56,6	2,1	16,9	0,8
Stavebnictví	457,5	9,5	419,7	15,4	37,8	1,8
Obchod, opravy motor. vozidel a spotř. zboží	612,1	12,7	290,1	10,6	321,9	15,5
Ubytování a stravování	181,1	3,8	84,8	3,1	96,3	4,6
Doprava, skladování a spoje	356,8	7,4	253,4	9,3	103,4	5,0
Finanční zprostředkování	98,2	2,0	40,2	1,5	58,1	2,8
Nemovitosti, pronájem, podnikatel. činnosti	304,1	6,3	173,9	6,4	130,2	6,3
Veřej. správa, obrana, povinné soc. zabezp.	339,7	7,1	179,7	6,6	160,0	7,7
Vzdělávání	306,4	6,4	74,2	2,7	232,2	11,2
Zdravotní a sociální péče, veterin. činnosti	322,7	6,7	64,1	2,4	258,5	12,4
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	189,6	3,9	89,6	3,3	100,0	4,8

Ve struktuře zaměstnanosti podle sektorů výrazně převládají pracující ve sféře služeb (OKEČ G-Q), ve které pracovalo již 56,5 % všech zaměstnaných osob. Naproti tomu v primárním sektoru (OKEČ A,B) zaměstnanost trvale klesá, přičemž podíl starších věkových skupin je v zemědělství podstatně vyšší než v dalších sektorech (více než polovina pracujících je starší než 45 let).

Z meziročního porovnání údajů za 4. čtvrtletí 2004 a 2005 vyplývají značné změny v odvětvové příslušnosti pracujících s jediným nebo hlavním zaměstnáním. Zaměstnanost v **primárním sektoru** (zemědělství, lesnictví, chov ryb) klesla na 183,8 tis. osob a činila pouze 3,8 % celkového počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním. Počet pracujících v **sekundárním sektoru** (průmysl, stavebnictví) se zvýšil proti 4. čtvrtletí 2004 o 39,4 tis. na 1902,3 tis., tj. 39,6 %

celkové zaměstnanosti. Tento nárůst byl ovlivněn především meziročním zvýšením zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu o 37,8 tis. Nejvíce vzrostl počet pracujících ve skupině povrchová úprava a zušlechťování kovů, všeobecné strojírenské činnosti (o 28,3 tis.), výroba a opravy strojů pro výrobu a využití mechanické energie kromě motorů pro letadla, automobily a motocykly (o 12,9 tis.), výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla (kromě motocyklů) a jejich motory (o 10,7 tis.) a výroba a opravy jiných strojů a zařízení pro všeobecné účely (o 6,4 tis.). Ve stavebnictví (celkový přírůstek o 6,4 tis.) se projevil větší nárůst zaměstnanosti v oblasti pozemního a inženýrského stavitelství (o 7,0 tis.).

Zaměstnanost v **terciárním sektoru** (všechna odvětví služeb včetně dopravy) se zvýšila o 46,0 tis. na 2715,8 tis. (56,5 % celkové zaměstnanosti), ale v jednotlivých odvětvích se počet pracujících vyvíjel protichůdně. Zaměstnanost vzrostla nejvíce v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (27,0 tis.), ve vzdělávání (23,2 tis.) a v odvětví veřejné správy, obrany a povinného sociálního zabezpečení (18,9 tis.). V kategorii nemovitostí se projevil růst především ve skupině průmyslové čištění a všeobecný úklid (o 9,6 tis.). V kategorii vzdělávání se nejvíce zvýšila zaměstnanost na úseku předškolní výchovy a základního vzdělávání (o 17,8 tis.). V rámci odvětví veřejné správy, obrany a povinného sociálního zabezpečení vzrostl počet zaměstnaných v klasifikační třídě činnosti pro společnost jako celek (o 13,5 tis.). Tento nárůst se koncentroval do skupiny činnosti v oblasti veřejné bezpečnosti, zákona a pořádku.

Naopak nejvíce meziročně klesla zaměstnanost v kategorii odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (o 21,9 tis.) a to především v maloobchodě v nespecializovaných prodejnách (o 29,6 tis.). Zaměstnanost klesla i v kategorii zdravotní a sociální péče a veterinárních činností (o 13,6 tis.), nejvýrazněji v oblasti činností souvisejících se zdravotní péčí (o 24,2 tis.). Snížil se jak počet sester a lékařů, tak zejména počet dalších osob, které bezprostředně nepatří do odborného zdravotnického personálu.

**Přírůstek (úbytek) počtu pracujících s jediným nebo hlavním zaměstnáním
podle odvětví (4. čtvrtletí 2004 až 4. čtvrtletí 2005)**

Odvětví	Úbytek		Odvětví	Přírůstek	
	abs. v tis.	v %		abs. v tis.	v %
Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	-21,9	-3,5	Zpracovatelský průmysl	37,8	3,0
Zemědělství vč. myslivosti	-14,0	-8,8	Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	27,0	9,8
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	-13,6	-4,1	Vzdělávání	23,2	8,2
Těžba nerostných surovin	-3,3	-6,0	Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	18,9	5,9
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	-1,6	-2,1	Ubytování a stravování	8,2	4,7
Doprava, skladování a spoje	-1,0	-0,3	Stavebnictví	6,4	1,4
Lesnictví, rybolov, chov ryb	-0,6	-1,5	Finanční zprostředkování	3,4	3,5
			Ostatní veřejné sociální a osobní služby	0,6	0,3

Pořadí odvětví podle výše přírůstku resp. úbytku osob v nich pracujících se čtvrtletně mění. V této souvislosti je třeba zdůraznit skutečnost, že hodnota přírůstku či úbytku zaměstnanosti v odvětví se může i významně odlišovat od hodnot vycházejících z jiných zdrojů. To je markantní např. v případě odvětví veřejné správy, kde difference ve vývoji zaměstnanosti proti údajům podnikové statistiky vyplývají mj. ze skutečnosti, že pojetí zaměstnanosti ve VŠPS má obecnější charakter (viz úvod) a bezprostředně se nevztahuje k tzv. evidenčnímu počtu osob.

Zaměstnanci představují rozhodující část pracujících ve všech odvětvích národního hospodářství. Podíl této kategorie je však v odvětvovém pohledu variabilní, což vyplývá z charakteru a koncentrace vykonávaných činností v jednotlivých odvětvích, z požadované úrovně a zaměření vzdělání pracovníků a z řady dalších aspektů. Mimořádně vysoký podíl zaměstnanců je v klasických průmyslových odvětvích s nadprůměrnou velikostí podniků a firem a dále v některých odvětvích terciárního sektoru, ve kterých je vyžadována i specifická odborná kvalifikace, a to především v odvětví vzdělávání a zdravotnictví. Podíl zaměstnanců je samozřejmě vysoký v organizacích, ve kterých je soustředěn výkon veřejné správy.

**Počet zaměstnanců a podnikatelů podle odvětví (hlavní zaměstnání,
4. čtvrtletí 2005, v tis. osob)**

Odvětví	Zaměst- nanost celkem	z toho			
		zaměst- nanci	podnikatelé		
			celkem	se zaměst- nanci	bez zaměst- nanců
CELKEM	4803,7	4026,4	724,6	176,7	547,8
z toho:					
Zemědělství, myslivost a související činnosti	144,5	102,3	23,3	3,6	19,7
Lesnictví, rybolov, chov ryb a související činnosti	39,3	30,1	9,2	-	9,2
Těžba nerostných surovin	52,2	50,7	1,5	.	1,2
Zpracovatelský průmysl	1319,1	1221,3	90,7	29,1	61,6
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	73,5	69,9	3,4	1,3	2,1
Stavebnictví	457,5	292,7	160,6	26,3	134,3
Obchod, opravy motor. vozidel a spotř. zboží	612,1	461,9	141,4	43,3	98,1
Ubytování a stravování	181,1	144,5	31,9	18,3	13,6
Doprava, skladování a spoje	356,8	310,9	43,5	10,3	33,2
Finanční zprostředkování	98,2	77,6	20,7	1,7	18,9
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	304,1	198,2	102,1	17,7	84,4
Veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	339,7	334,9	4,7	1,2	3,5
Vzdělávání	306,4	296,4	9,4	2,2	7,2
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	322,7	294,7	26,3	15,4	10,9
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	189,6	135,3	54,2	6,0	48,2

Počet členů **produkčních družstev** je významnější pouze v několika odvětvích. Jejich četnost dále klesla v zemědělství na 15,1 tis., ve zpracovatelském průmyslu se snížila na 1,4 tis. pracovníků. Počet **pomáhajících rodinných příslušníků** je vyšší v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (8,1 tis.) a ve zpracovatelském průmyslu (5,8 tis.).

Počet **zaměstnavatelů (podnikatelů se zaměstnanci)** se snížil nejvíce v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží a v odvětví zdravotní a sociální péče a veterinárních činností. Úbytek **pracovníků na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců)** byl způsoben zejména snížením počtu těchto osob v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (o 15,2 tis.), v oblasti ubytování a stravování (o 5,6 tis.) a v lesnictví, rybolovu, chovu ryb a souvisejících činnostech (o 4,3 tis.). Údaje o výši absolutního a relativního přírůstku (úbytku) počtu podnikatelů bez a se zaměstnanci ve vybraných kategoriích odvětví uvádí následující tabulkový přehled.

Podíl podnikatelů bez pomáhajících rodinných příslušníků dosáhl ve stavebnictví 35,1 % všech pracujících s jediným nebo hlavním zaměstnáním v odvětví, v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností 33,6 %, u exteritoriálních organizací a institucí 29,6 %, v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách 28,6 % a v lesnictví, rybolovu, chovu ryb a souvisejících činnostech 23,4 %. Nízký je jejich podíl ve veřejné správě, obraně a povinném sociálním zabezpečení (1,4 %) a v oblasti těžby nerostných surovin (2,9 %).

Změna počtu podnikatelů ve vybraných odvětvích v období 4. čtvrtletí 2004 až 4. čtvrtletí 2005

Vybraná odvětví	Přírůstek/úbytek počtu podnikatelů			
	bez zaměstnanců (na vlastní účet)		se zaměstnanci (zaměstnavatelé)	
	abs. v tis.	v %	abs. v tis.	v %
Zemědělství, myslivost a související činnosti	1,6	8,8	-2,1	-36,7
Zpracovatelský průmysl	-2,5	-4,0	1,8	6,7
Stavebnictví	-2,3	-1,7	-1,9	-6,7
Obchod, opravy mot. vozidel a spotřebního zboží	-15,2	-13,4	-7,8	-15,3
Ubytování a stravování	-5,6	-29,0	1,2	7,3
Doprava, skladování a spoje	2,9	9,5	0,9	9,3
Finanční zprostředkování	2,0	11,7	0,0	1,8
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	8,3	10,9	1,5	9,6
Vzdělávání	-1,3	-15,3	-0,7	-24,4
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	0,2	1,9	-2,6	-14,5
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	3,1	7,0	-0,2	-3,8

Celkový počet podnikajících mužů převyšuje počet žen podnikajících ve svém hlavním zaměstnání 2,7 krát, ve skupině podnikatelů bez zaměstnanců 2,6 krát a ve skupině podnikatelů se zaměstnanci 3,2 krát. Kromě celkové převahy počtu podnikajících mužů nad počtem podnikajících žen se projevují u obou pohlaví i rozdíly v odvětvové skladbě této kategorie. Počet podnikajících mužů je nadále výrazně vyšší ve většině odvětví, a to zejména ve stavebnictví, ve zpracovatelském průmyslu a v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží. Na druhé straně přetrvává mírná převaha žen - podnikatelek v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách a v odvětví zdravotní a sociální péče a veterinárních činností.

Podnikatelé podle vybraných odvětví a pohlaví

Vybraná odvětví ¹⁾	Celkem v tis.	Podnikatelé - muži				Podnikatelky - ženy			
		bez zaměst.		se zaměst.		bez zaměst.		se zaměst.	
		v tis.	%	v tis.	%	v tis.	%	v tis.	%
ÚHRNEM	724,6	396,6	100,0	134,6	100,0	151,2	100,0	42,1	100,0
Stavebnictví	160,6	133,1	33,6	26,2	19,4	1,2	0,8	.	0,4
Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	141,4	63,5	16,0	31,4	23,3	34,6	22,9	11,9	28,3
Nemovitosti a pronájem, podnikatelské činnosti	102,1	47,9	12,1	13,5	10,1	36,4	24,1	4,2	9,9
Zpracovatelský průmysl	90,7	48,2	12,2	24,7	18,3	13,4	8,9	4,4	10,5
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	54,2	15,5	3,9	3,5	2,6	32,7	21,6	2,4	5,7
Doprava, skladování a spoje	43,5	30,0	7,6	8,9	6,6	3,3	2,2	1,4	3,4
Ubytování a stravování	31,9	9,1	2,3	12,1	9,0	4,5	3,0	6,2	14,7
Zdravotní a sociální péče, veterinární činnosti	26,3	4,6	1,1	7,4	5,5	6,4	4,2	8,0	19,0
Zemědělství vč. myslivosti	23,3	15,3	3,9	2,6	1,9	4,3	2,9	1,1	2,5

¹⁾ pořadí podle počtu podnikatelů v odvětví za obě pohlaví celkem

V civilním sektoru národního hospodářství pracovalo na **plnou pracovní dobu** ve svém hlavním zaměstnání 95,0 % všech osob. Z počtu 241,0 tis. zaměstnaných na **zkrácenou pracovní dobu** bylo klasifikováno jako **podzaměstnaní** 48,9 tis. pracujících (1,0 % z celkového počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v civilním sektoru). Tři čtvrtiny zaměstnaných na zkrácenou pracovní dobu jsou ženy; ženy výrazně převládají ve skupině podzaměstnaných (77,9 %).

Souběžně se svým hlavním zaměstnáním pracovalo v rámci civilního sektoru v **druhém (dalším) zaměstnání** ve 4. čtvrtletí celkem 114,4 tis. osob a četnost této kategorie pracujících se meziročně snížila o 0,1 tis. Podíl mužů činil 57,6 %, na rozdíl od hlavního zaměstnání jsou zde mnohem významněji zastoupena zaměstnání na dobu určitou (22,6 %). Počet osob s druhým zaměstnáním je vysoký zejména v hl. m. Praze (15,3 tis.), v ostatních krajích převyšuje hranici 10 tis. v Moravskoslezském (15,1 tis.), ve Středočeském (13,5 tis.) a v Jihomoravském (12,1 tis.) kraji.

Obdobně struktura ekonomického postavení osob vykonávajících druhé zaměstnání je proti hlavnímu zaměstnání podstatně odlišná. Počet zaměstnanců, kteří představují 39,8 % všech osob ve druhém zaměstnání (45,5 tis.), se proti 4. čtvrtletí 2004 zvýšil o 2,5 tis. Počet podnikatelů vč. pomáhajících rodinných příslušníků ve druhém zaměstnání klesl o 2,5 tis., ale jejich podíl na celkovém úhrnu druhých zaměstnání je stále vysoký (60,2 %). Nejčetnější skupinou jsou podnikatelé - muži (celkem 43,1 tis. vč. pomáhajících rodinných příslušníků, tj. 65,4 % mužů s druhým zaměstnáním).

Druhá zaměstnání ovlivňují výši celkové zaměstnanosti ve vzdělávání (celkem 14,3 tis.), ve zpracovatelském průmyslu (12,5 tis.), v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (11,7 tis.) a zvláště pak v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (26,1 tis.), ve kterém tyto osoby představují 8,6 % počtu osob s hlavním zaměstnáním v odvětví. Je však třeba respektovat velkou diferenci v průměrné délce odpracované doby v hlavním a vedlejším zaměstnání.

Průměrná **obvyklá délka týdenní pracovní doby** dosáhla v civilním sektoru u osob s **jediným nebo hlavním zaměstnáním** 41,8 hod. Počet těchto hodin představuje průměrný počet hodin, které osoba normálně v týdnu odpracuje včetně pravidelných přesčasů bez ohledu na to, zda byly zaplacené, ale není do nich zahrnována doba strávená cestou z domova na pracoviště a zpět a přestávka na hlavní jídlo. **Skutečné odpracovaná doba** v referenčním období byla nižší

(38,1 hod.). Osoby pracující ve svém hlavním zaměstnání na plný úvazek odpracovaly týdně obvykle 42,8 hod., osoby pracující ve svém hlavním zaměstnání na zkrácenou pracovní dobu odpracovaly 23,2 hod. Z osob pracujících na plný úvazek vykázalo nejvyšší obvyklý počet odpracovaných hodin odvětví exteritoriálních organizací a institucí (47,5 hod.), ve kterém je však zaměstnanost velmi nízká. Nadprůměrný počet hodin uvedli pracovníci ve stavebnictví (46,0 hod.), v oblasti ubytování a stravování (45,1 hod.) a v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelských činností (44,4 hod.). Skutečně odpracovaná délka pracovní doby u druhých zaměstnání činila v referenčním týdnu průměrně 11,9 hod.

V rámci šetření podnikatelé uvádějí, že jejich činnost je časově značně náročná. Průměrná týdenní pracovní doba podnikatelů převyšovala průměrnou týdenní dobu zaměstnanců s plným úvazkem o více než pětinu.

Podíl druhých zaměstnání na celkovém rozsahu vykonávané práce je zřejmý z následující tabulky, kde jsou kromě rozsahu vykonávané týdenní práce podle velikosti úvazku uvedeny i odpovídající četnosti pracujících.

Průměrná obvyklá délka týdenní pracovní doby a počty pracujících podle postavení v zaměstnání v civilním sektoru národního hospodářství (4. čtvrtletí 2005)

Postavení v zaměstnání (bez nepracujících 4 týdny a více)	Hlavní zaměstnání		Druhé zaměstnání ¹⁾
	plná prac. doba	zkrác. prac. doba	
Počty pracujících v tis.			
Zaměstnaní celkem	4546,8	241,0	114,4
v tom :			
Zaměstnanci	3811,4	199,4	45,5
Členové produkčních družstev	16,8	1,5	-
Podnikatelé vč. pomáhajících rod. přísl.	718,4	40,1	68,9
Průměrná obvyklá délka týdenní pracovní doby v hod.			
Zaměstnaní celkem	42,8	23,2	11,9
v tom :			
Zaměstnanci	41,3	23,7	11,0
Členové produkčních družstev	41,9	26,1	-
Podnikatelé vč. pomáhajících rod. přísl.	50,6	20,6	12,5

¹⁾ skutečně odpracovaná doba

Míra ekonomické aktivity za celé národní hospodářství (podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných k počtu všech osob starších 15-ti let v %) dosáhla za obě pohlaví 59,6 % a proti 4. čtvrtletí 2004 se zvýšila o 0,3 procentního bodu. Vysoká míra ekonomické aktivity je ve skupině 30-44 letých osob, ve které je podíl ekonomicky neaktivních mužů mimořádně nízký (3,2 %) a podíl ekonomicky neaktivních žen v této věkové kategorii dosahuje 17,0 %. Nízká míra ekonomické aktivity je charakteristická pro nejmladší skupinu 15-29 letých, protože tyto osoby se často ještě připravují na povolání. Podrobnější údaje o vývoji ekonomické aktivity v pětiletých věkových skupinách jsou uvedeny v přílohové tabulce č. 508.

**Míra ekonomické aktivity podle věku a pohlaví
(4. čtvrtletí 2005)**

Pohlaví	Celkem	Věková skupina			
		15 - 29	30 - 44	45 – 59	60 +
Muži	68,7	60,2	96,8	89,1	15,6
Ženy	51,1	44,1	83,0	75,7	5,2

Z osob zaměstnaných v civilním sektoru NH si v referenčním období hledalo jiné nebo další zaměstnání 92,8 tis., z toho mužů bylo 48,2 tis.; převážně se jedná o osoby, které si přejí zlepšit své pracovní podmínky (vyšší výdělek, lepší pracovní doba, dojíždka, náplň práce – 57,5 tis.). Jako důvod hledání jiného, případně dalšího zaměstnání přetrvává kromě přání lepších pracovních podmínek i nebezpečí nebo jistota ztráty či ukončení současného hlavního zaměstnání (17,0 tis.). Aktivita zaměstnaných při hledání jiného nebo dalšího zaměstnání byla relativně nejvyšší v Ústeckém (3,6 % všech osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním v civilním sektoru) a Zlínském kraji (3,2 %).

III. B. Nezaměstnanost a ekonomická neaktivita

Počet **nezaměstnaných**, vypočtený na základě výběrového šetření pracovních sil, dosáhl ve 4. čtvrtletí 2005 celkem 404,8 tis. osob (z toho 229,3 tis., tj. 56,7 %, byly ženy) a proti 4. čtvrtletí 2004 se snížil o 15,4 tis. osob (mezi nezaměstnané jsou zahrnuty i osoby, které práci již našly a jsou schopny nástupu do dvou týdnů). Nezaměstnanost vzrostla ve věkové skupině od 45 do 59 let o 7,7 tis., ve věku 30-39 let o 3,9 tis. a 15-19 let o 2,9 tis.

Úbytek nezaměstnanosti se projevil v ostatních věkových skupinách produktivního věku. Tento pokles byl způsoben především snížením počtu nezaměstnaných dříve pracujících. Počet nezaměstnaných mužů je stále nižší než počet nezaměstnaných žen. Při celkovém meziročním poklesu nezaměstnanosti se nezaměstnanost mužů snížila o 20,4 tis. a pokles počtu nezaměstnaných mužů se nejvíce projevil ve skupině 20-24 letých (o 13,4 tis.). Počet nezaměstnaných žen se ve stejném období naopak zvýšil celkem o 5,0 tis. a tento nárůst se nejvíce projevil ve věku 45-49 let (o 3,9 tis.).

Počet osob se základním vzděláním dosáhl 97,5 tis. (tj. 24,1 % úhrnu nezaměstnaných), vysoké bylo zastoupení nezaměstnaných absolventů středních škol bez maturity (193,5 tis., tj. 47,8 % všech nezaměstnaných). Skladba nezaměstnaných mužů podle vzdělání se proti vzdělanostní skladbě nezaměstnaných žen částečně liší. Zatímco u mužů jednoznačně převládají nezaměstnané osoby se základním vzděláním (25,6 %) a absolventi středních škol bez maturity (52,2 %), u žen kromě těchto dvou skupin (23,0 %, resp. 44,5 %) jsou výrazně zastoupeny i ženy s úplným středním vzděláním s maturitou (28,1 % nezaměstnaných žen).

Počet nezaměstnaných, kteří již dříve pracovali a ukončili své bývalé zaměstnání před méně než osmi lety, činil 299,5 tis. a snížil se proti 4. čtvrtletí 2004 o 18,7 tis. osob. Podle zjištěné odvětvové příslušnosti nezaměstnaní dříve pracovali nejčastěji ve zpracovatelském průmyslu (94,6 tis.), v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží (47,6 tis.) a v oblasti ubytování a stravování (23,9 tis.).

Podle klasifikace vykonávaného zaměstnání dříve pracovaly tři čtvrtiny nezaměstnaných v těchto čtyřech hlavních třídách KZAM (ISCO-88): pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (70,3 tis.; 23,5 % z úhrnu dříve zaměstnaných), provozní pracovníci ve službách a obchodě (62,4 tis.; 20,8 %), řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé a opraváři (52,8 tis.; 17,6 %) a jako obsluha strojů a zařízení (42,5 tis.; 14,2 %).

Počet **dlouhodobě nezaměstnaných** (jeden rok a déle) se snížil o 3,1 tis. na 216,1 tis., když jejich podíl přesahuje polovinu celkového počtu nezaměstnaných (53,4 %). Pokles dlouhodobé nezaměstnanosti se nejvíce projevil ve věkové skupině 20-29 let, u mužů o 5,1 tis. a u žen o 6,3 tis. Počet nezaměstnaných déle než čtyři roky poklesl o 3,5 tis. na 59,1 tis. (14,6 % z celkového počtu nezaměstnaných).

Nezaměstnaní podle délky hledání zaměstnání (4. čtvrtletí 2005)

v tis.

Celkem	do 3 měsíců	3 až 6 měsíců	6 měs. až 1 rok	1 až 2 roky	2 roky a více	Nezjistěno
404,8	56,4	49,9	82,2	85,7	130,4	.

Obecná míra nezaměstnanosti podle ILO (ve věkové skupině 15+letých) dosáhla ve 4. čtvrtletí 2005 podle výsledků výběrového šetření 7,8 % a proti 4. čtvrtletí 2004 se snížila o 0,4 bodu. Odlišná metodika zjišťování se bezprostředně promítla do difference mezi výší obecné míry nezaměstnanosti (ILO) a míry registrované nezaměstnanosti MPSV, která ve 4. čtvrtletí dosáhla hodnoty 8,6 %, tj. o 0,4 bodu méně než před rokem.

Převážná část nezaměstnaných (71,9 %) jsou osoby se středním vzděláním bez maturity nebo se základním vzděláním. Tato skutečnost se projevila i ve značné diferenciaci míry nezaměstnanosti vypočtené pro jednotlivé stupně vzdělání. Nejnižší míru nezaměstnanosti mají trvale vysokoškoláci (2,6 %) a osoby se středním vzděláním s maturitou (5,1 %). Vysoká míra nezaměstnanosti přetrvává ve skupině osob se základním vzděláním (26,5 %) a nadprůměrná je i ve skupině osob se středním vzděláním bez maturity, převážně vyučených (8,7 %).

Pro ověření spolehlivosti výběrového zjišťování ČSÚ pravidelně provádí analýzu a následné porovnání údajů a ukazatelů zjištěných na základě VŠPS s údaji a ukazateli vycházejícími z evidence úřadů práce. Pro tyto účely je dále uveden rozklad kategorie nezaměstnaných a kategorie registrovaných uchazečů o zaměstnání podle výsledků VŠPS.

**Skladba registrovaných uchazečů o zaměstnání a nezaměstnaných
zjištěná podle VŠPS (4. čtvrtletí 2005, v tis. osob)**

Kategorie	Počet
I. Osoby, které uvedly registraci na ÚP	404,7
v tom:	
a) splňující podmínky ILO pro zařazení mezi nezaměstnané	338,7
b) nesplňující podmínky ILO	66,0
z důvodu:	
- v referenčním týdnu pracovaly	3,0
- nehledaly si v posledních 4 týdnech práci	46,9
- nejsou schopny nástupu do 14 dnů	16,1
II. Nezaměstnaní splňující podmínky ILO neregistrovaní na ÚP	66,1
III. Celkový počet nezaměstnaných podle ILO (I.a + II.)	404,8
IV. Ostatní nepracující neregistrovaní na ÚP, kteří	
- hledají práci nebo již práci našli, ale nejsou schopni nástupu do 14 dnů	7,6
- nehledají práci, ale pracovat by chtěli	239,5
z toho: schopni nástupu do zaměstnání do 14 dnů	50,6

V hodnoceném období dosáhl počet registrovaných uchazečů o zaměstnání podle skutečné evidence na úřadech práce 496,5 tis. osob, srovnatelný ukazatel zjištěný výběrovým šetřením (počet registrovaných uchazečů) se tedy lišil o 91,8 tis. Odchylna mezi nezaměstnanými VŠPS a uchazeči o zaměstnání MPSV se vyskytuje dlouhodobě a lze předpokládat, že vedle odlišného metodického vymezení ukazatelů je ovlivněna dalšími faktory:

- ČSÚ zařadil otázku o tzv. obvyklém ekonomickém postavení respondentů již od roku 1993. Tato otázka předcházela otázkám vztahujícím se k referenčnímu týdnu a v určité míře tak ovlivňovala odpovědi respondentů o jejich skutečné ekonomické aktivitě v referenčním období. Eurostat zařadil otázku o obvyklém postavení do svého standardu v roce 1998, ale až za otázky vztahující se k referenčnímu týdnu. Od 1. ledna 2002 byl plně harmonizován dotazník VŠPS se standardem Eurostatu včetně pořadí otázek kladených respondentovi. Prioritou je dotaz na **ekonomickou aktivitu respondentů v referenčním týdnu**. Jestliže respondent uvedl, že v tomto týdnu **pracoval alespoň 1 hodinu**, je striktně podle metodiky ILO klasifikován jako osoba v zaměstnání. Stávající forma dotazníku znamená, že kladná odpověď na zaměstnání v referenčním týdnu v určité míře ovlivňuje následné odpovědi na otázky o obvyklém ekonomickém postavení a především o jejich registraci na úřadech práce. V současné době je zřejmá shodná tendence ve vývoji obou měr nezaměstnanosti.

Vzhledem k nutnosti dodržení anonymity a dobrovolnosti účasti ve výběrovém šetření nemá ČSÚ možnost porovnávat zjištěné údaje s jinými zdroji, např. s evidencí úřadů práce. Z vývoje difference mezi počty registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce a počtem těchto uchazečů zjištěným ve výběrovém šetření lze usuzovat, že vliv obsahové změny dotazníku se projevil ve snížení počtu nezaměstnaných ve VŠPS v rozmezí 30-50 tis. osob.

- Relativně vyšší **míra neodpovědí** je způsobena vysokým podílem prázdných bytů ve výběrovém souboru a hlavně kategorickým odmítnutím spolupráce. Na základě struktury odmítnutých odpovědí při opakovaných návštěvách je třeba předpokládat, že sociální skladba domácností, které nechtěly spolupracovat, se částečně liší od sociální struktury vyšetřených domácností a je v nich nadprůměrně zastoupena skupina nezaměstnaných, kteří odmítají komunikovat v rámci výběrového šetření. Díky zintenzivnění kontaktů terénních pracovníků statistiky s domácnostmi respondentů non-response v posledních čtvrtletích šetření klesá.

Rozdíly údajů o nezaměstnanosti mezi oběma zdroji jsou obvyklé i v ostatních členských a kandidátských zemích EU. Přitom je třeba poznamenat, že některé členské země EU obě míry nezaměstnanosti oficiálně nepublikují.

Počet **osob ekonomicky neaktivních** ve věku 15 a více let (podle metodiky výběrového šetření se jedná o osoby, které neměly zaměstnání a nehledaly si zaměstnání v průběhu posledních čtyř týdnů nebo nesplňovaly všechny podmínky pro zařazení mezi nezaměstnané) se snížil za rok o 0,6 tis. a dosáhl ve 4. čtvrtletí 3533,7 tis. osob. Četnost této kategorie je ovlivněna především počty důchodců a počty osob připravujících se na výkon svého budoucího povolání. Zatímco počet žáků základních škol se zvýšil o 10,9 tis. a počet učňů se snížil o 7,5 tis., počet studujících na středních školách se zvýšil o 1,9 tis. na 380,7 tis. Počet studentů na vysokých resp. vyšších odborných školách rapidně vzrostl o 11,0 tis. na 269,5 tis., počet osob absolvujících jiný druh vzdělávání mimo pravidelné školní vzdělávání se snížil o 0,4 tis. na 11,2 tis.

Počet nepracujících osob v řádném starobním důchodu, které si aktivně nehledaly práci, se zvýšil o 12,1 tis. na 1832,4 tis. a počet osob v předčasném starobním důchodu se snížil o 5,3 tis. na 69,4 tis. Dále poklesl počet osob v invalidním důchodu (o 3,2 tis. na 314,4 tis.). Tyto údaje nemohou přesně korespondovat s počty žáků a studentů podle statistiky MŠMT resp. s počty důchodců podle evidence MPSV ČR, protože žáci, studenti nebo důchodci, kteří v referenčním týdnu splňovali kritérium pro zařazení mezi osoby v zaměstnání nebo nezaměstnané, nejsou vykazováni jako ekonomicky neaktivní.

Pokles počtu nezaměstnaných a ekonomicky neaktivních a růst počtu zaměstnaných se projevily v meziročním nárůstu **míry zaměstnanosti 15tiletých a starších** (podíl počtu osob s hlavním zaměstnáním na počtu bydlících 15tiletých a starších) z 54,5 % na 54,9 %. **Celková míra zaměstnanosti 15-64letých** se meziročně zvýšila o 0,6 bodu na 65,1 %. Nárůst zaměstnanosti mužů v produktivním věku činil 0,7 bodu na 73,6 %, u žen tento ukazatel vzrostl o 0,6 bodu na 56,7 %. Tuto míru zaměstnanosti na jedné straně snižuje růst počtu studujících na středních a vysokých školách, na druhé straně ztlačuje růst zaměstnanost osob od 30 let do předdůchodového věku 55-64 let (s výjimkou 45-54letých).

Z hlediska mezinárodního srovnání náleží Česká republika v rámci EU mezi země s nadprůměrnou intenzitou zaměstnanosti. Podle posledních úplných údajů, zveřejněných Eurostatem za 2. čtvrtletí 2005, byla míra zaměstnanosti 15-64letých v ČR vyšší než v úhrnu za 25 členských států a přibližovala se úrovni zemí původní patnáctky (navíc je nutné vzít v úvahu rychlý růst hodnoty tohoto ukazatele v naší republice v průběhu celého minulého roku). Diference v míře zaměstnanosti jsou však značné a to nejen z hlediska míry za celou skupinu 15-64 let (ve 2. čtvrtletí 2005 dosáhla v Dánsku 75,5%, v Polsku jen 52,2%), ale i v ženské a mužské složce zaměstnanosti.

Podle rozhodnutí Evropské rady z Lisabonu 2000 (Lisabonská strategie) resp. ze Stockholmu 2001 **by měly členské země EU dosáhnout ve skupině 15-64letých míru zaměstnanosti 70 % a to do roku 2010**. Ve 2. čtvrtletí minulého roku dosáhly tuto hranici 4 země (Dánsko, Nizozemsko, Spojené království a Švédsko) a některé další země se této hranici blíží. Již nyní je však zřejmé, že potíže s dosažením tohoto cíle budou mít nejen některé nové členské země (zejména Polsko, Malta, Slovensko a Maďarsko), ale i země z původní patnáctky (především Itálie, Řecko a Lucembursko).

V následujícím přehledu je uvedena míra zaměstnanosti celé skupiny 15-64letých v členských zemích EU ve 2. čtvrtletí 2005, za které jsou k dispozici kompletní data (u Lucemburska jsou převzaty údaje za 4. čtvrtletí 2004 pro výpočet úhrnu za EU) a aktualizovaná data za 3. čtvrtletí 2005.

**Míra zaměstnanosti 15-64letých v členských zemích EU
ve 2. a 3. čtvrtletí 2005**

v %

Země	Období					
	2q2005			3q2005		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
EU-25	63,6	71,1	56,2	:	:	:
EU-15	65,0	72,7	57,4	:	:	:
Belgie	61,0	67,7	54,1	61,2	69,0	53,4
Česká republika	64,7	73,3	56,0	65,2	73,8	56,5
Dánsko	75,5	80,1	70,8	76,1	80,2	72,1
Estonsko	64,9	66,5	63,5	64,7	68,4	61,3
Finsko	69,2	71,0	67,4	69,6	72,0	67,3
Francie	63,4	69,0	57,9	63,6	69,4	57,9
Irsko	67,1	76,2	58,0	68,8	78,2	59,3
Itálie	57,8	70,2	45,4	57,4	70,0	44,8
Kypř	68,7	79,5	58,5	68,7	79,9	58,2
Litva	62,6	66,3	59,2	63,4	67,4	59,6
Lotyšsko	63,0	66,9	59,4	:	:	:
Lucembursko	:	:	:	:	:	:
Maďarsko	56,8	63,0	50,9	57,3	63,7	51,2
Malta	53,6	73,5	33,6	53,5	72,8	33,7
Německo	65,3	71,1	59,3	65,7	71,8	59,5
Nizozemí	73,2	79,9	66,4	73,7	80,4	66,8
Polsko	52,2	58,2	46,4	53,7	59,9	47,6
Portugalsko	67,6	73,4	61,9	67,5	73,4	61,7
Rakousko	68,4	75,1	61,7	69,7	76,9	62,5
Řecko	60,3	74,5	46,2	60,3	74,3	46,4
Slovensko	57,4	64,1	50,8	58,0	65,3	50,8
Slovinsko	66,0	70,2	61,7	66,6	70,9	62,2
Spojené království	71,5	77,3	65,8	71,9	77,9	66,0
Španělsko	63,2	75,0	51,2	63,9	76,0	51,6
Švédsko	72,6	74,6	70,5	73,6	75,8	71,3

Zdroj: New Cronos

Diference v intenzitě zaměstnanosti jsou značně ovlivněny platnou legislativou jednotlivých států, která určuje specifické věkové hranice a podmínky pro odchod do řádného resp. předčasného starobního důchodu. Kromě výše uvedeného cíle předpokládá Lisabonská strategie **v horizontu roku 2010 i dosažení 50%ní míry zaměstnanosti ve skupině 55-64 let**. V analýze ČSÚ Vývoj ekonomické aktivity obyvatelstva ve 3. čtvrtletí 2005 byly uvedeny podrobné údaje o míře zaměstnanosti mužů a žen ve starším produktivním a důchodovém věku. Zatímco míra zaměstnanosti mužů ve věku 55-59 let byla v naší republice čtvrtá nejvyšší ze všech zemí EU, míra zaměstnanosti žen se pohybovala zhruba ve středu intervalu zemí Evropského společenství. Složitější situace je ve skupině 60-64letých osob, kde míra zaměstnanosti je v ČR nižší jak ve skupině mužů tak i žen.

Vytváření vhodných podmínek pro pracovní uplatnění osob v předdůchodovém a mladším důchodovém věku, ale i v mladším a středním produktivním věku žen by měly rozhodujícím způsobem ovlivnit míru zaměstnanosti v celém intervalu produktivního věku 15-64 let. Jednou z možností je širší

uplatnění částečných pracovních úvazků, které využívá v ČR podstatně méně osob, než je tomu v průměru za všech 25 členských států EU, především v zemích původní patnáctky. Pouze ve dvou zemích z celé Unie je podíl pracujících na částečný úvazek na celkové zaměstnanosti nižší než je tomu v naší republice. Velmi nízké zastoupení částečných úvazků je nejen ve skupině pracujících žen ale i podíl mužů pracujících na částečný úvazek je v ČR spolu se Slovenskem daleko nejnižší ze všech členských zemí EU. Přitom např. v Nizozemí využívá tuto možnost více než pětina pracujících mužů a tři čtvrtiny všech pracujících žen.

**Podíl pracujících s částečným úvazkem na celkové zaměstnanosti v členských zemích EU
ve 2. a 3. čtvrtletí 2005**

v %

Země	Období					
	2q2005			3q2005		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
EU-25	18,0	6,7	32,2	:	:	:
EU-15	19,8	7,0	36,1	:	:	:
Belgie	21,7	6,7	40,6	21,6	7,4	40,0
Česká republika	4,3	1,6	7,9	4,3	1,6	8,0
Dánsko	21,5	12,0	32,4	21,8	11,9	33,0
Estonsko	6,8	4,1	9,4	5,4	3,9	7,0
Finsko	13,2	8,5	18,2	12,2	7,9	16,9
Francie	17,2	5,5	30,9	16,8	5,3	30,3
Irsko	12,7	4,7	24,3	12,9	4,9	24,6
Itálie	12,6	4,2	25,7	12,2	4,1	24,8
Kypr	7,5	3,2	13,1	7,2	2,8	13,0
Litva	6,3	4,5	8,3	6,3	4,1	8,6
Lotyšsko	8,9	7,3	10,7	:	:	:
Lucembursko	:	:	:	:	:	:
Maďarsko	4,1	2,7	5,9	3,9	2,4	5,7
Malta	8,8	4,2	19,0	9,6	4,5	20,9
Německo	23,6	6,8	43,9	23,1	6,9	42,8
Nizozemí	45,8	21,8	75,2	45,5	21,6	74,8
Polsko	9,7	6,8	13,2	9,8	6,5	13,8
Portugalsko	8,4	3,9	13,6	8,0	3,8	13,0
Rakousko	20,5	5,5	38,5	20,8	5,7	39,1
Řecko	4,6	2,0	8,9	4,8	2,2	9,0
Slovensko	2,3	1,1	3,8	2,5	1,4	3,9
Slovinsko	7,8	6,0	9,9	7,6	6,1	9,3
Spojené království	24,8	9,3	42,4	24,3	9,0	41,9
Španělsko	12,6	4,5	24,8	11,5	4,0	22,6
Švédsko	24,3	10,5	39,5	23,6	10,1	38,8

Zdroj: New Cronos

V rámci úplné harmonizace národního dotazníku se standardem EU jsou ve výběrovém šetření zjišťovány údaje i za **osoby, které nepracují, aktivně práci nehledají a nesplňují tak podmínky ILO pro nezaměstnané**, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat. Tyto ekonomicky neaktivní osoby představují potenciální pracovní rezervu.

Ve 4. čtvrtletí roku 2005 činil jejich počet 262,6 tis., tj. o 27,1 tis. méně než ve stejném období roku 2004. Velký počet těchto osob je ve věkové skupině do 24 let (81,4 tis.), kdy se převážně jedná o studenty a učně. Relativně značný počet 25-34 letých (celkem 46,9 tis.) vyplývá z vysokého počtu žen na další rodičovské dovolené nebo v domácnosti, které mají zájem o své pracovní uplatnění. Počet zájemců o zaměstnání stoupá ve věku 50 a více let. V pětileté skupině 50-54 let je to 20,2 tis. a ve skupině 55-59 let 31,9 tis. Ve skupině 50-54 let se jedná převážně o invalidní důchodce a ve skupině 55-59 let o osoby v řádném a předčasném starobním a invalidním důchodu. Ve skupině šedesátiletých a starších to bylo 49,5 tis., když rozhodující část zájemců o práci jsou starobní důchodci.